

GENEL BİLGİLER

İÇİNDEKİLER

- İnsan vücudu bölgeleri
- Karın boşluğunun anatomik bölgeleri
- Karın boşluğu kadranları ve bu kadranlarda bulunan organlar
- Anatomik yönler ve taraflar
- Vücudun ön tarafında bulunan anatomik eksenler
- Anatomide kullanılan kısaltmalar
- Hareketlerle ilgili terimlerin yazılışı, telaffuzu ve anlamları

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
- İnsan vücudu bölgelerini bilecek,
- Karın boşluğunun anatomik bölgelerini bilecek,
- Karın boşluğu kadranları ve bu kadranlarda bulunan organları tanımlayabilecek,
- Anatomik yönler ve tarafları bilecek,
- Vücudun ön tarafında bulunan anatomik eksenleri tanımlayabilecek,
- Anatomide kullanılan kısaltmaları bilecek,
- Hareketlerle ilgili terimlerin yazılış, telaffuz ve anlamlarını bileceksiniz.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ATA-AÖF

TIBBİ TERMİNOLOJİ

Dr. Mustafa KARA

ÜNİTE

2

TERMINOLOJİDE GENEL BİLGİLER

Bu ünite:

A-İnsan vücudu bölgeleri

B-Karın boşluğunun anatomik bölgeleri

C-Karın boşluğu kadranları ve bu kadranlarda bulunan organlar

D-Anatomik yönler ve taraflar

E-Vücudun ön tarafında bulunan anatomik eksenler

F- Anatomide kullanılan kısaltmalar

G-Hareketlerle ilgili terimlerin yazılışı, telaffuzu ve anlamı konularına değinilecektir.

A-İnsan Vücudu Bölgeleri

a- Caput: Bu vücut bölümüne “baş” denir.

b- Collum: Bu vücut bölümüne “boyun” denir.

c- Truncus: “Gövde” olarak da bilinen bu bölüm:

- Thorax: Göğüs bölümü,
- Abdomen: Karın boşluğu,
- Pelvis: Leğen boşluğundan oluşur.

Not: Dorsum, sırt bölgesi anlamına gelmektedir.

d- Memrum superius: Üst taraf olarak da bilinen bu bölüm;

- Cingulum pectorale: Scapula ve Clavicula kemikleri oluşturur.
- Brachium (kol): Bu bölgede Humerus kemiği bulunur.
- Antebrachium (ön kol): Bu bölgede Radius ve Ulna kemikleri bulunur.
- Manus (el) bölümlerine ayrılır: Carpus, Metacarpus ve phalangeales kemikleri oluşturur
- Not: Cubitus: Dirsek bölgesine verilen addır.

e- Memrum inferius: Alt taraf olarak da bilinir.

- Cingulum Pelvicum: Os coxa, Os sacrum ve Os coccygis oluşturur.
- Femur (uyluk): Femur kemiği bulunur.
- Crus (bacak): Tibia ve Fibula kemikleri oluşturur.
- Pes (ayak): Tarsus, Metatarsus ve phalangeales kemikleri oluşturur.

Not: Genu, diz bölgesine verilen addır.

B-Karın Boşluğu Anatomik Bölgeleri

İnsan vücudu boşluklarından birisi olan regio abdominalistir. Bu boşlukta bulunan organ ve oluşumların yerlerinin bilinmesi klinik açıdan son derece önemlidir. Abdominal boşlukta bulunan organların yerlerini tespit için abdominal bölge ve kadranlardan yararlanır.

Karın boşluğu (Abdomen) köprücük kemiklerinin(clavicula) ortasından vertikal yönde geçen medioclavicular hatlar (eksenler) ile yere paralel olarak kaburgaların en alt bölümünden geçen subcostal düzlem (plan) ve leğen kemiğinin (coxa) en üst bölümünden geçen Supracristal (intertüberküler) düzlem (plan) ile 9 bölgeye ayrılır.

- a- Sağ hipokonriak bölge (Regio hypocondriaca dextra)
- b- Sol hipokonriak bölge (Regio hypocondriaca sinistra)
- c- Epigastrik bölge (Regio epigastrica)
- d- Sağ lateral bölge (Regio Lateralis)
- e- Sol lateral bölge (Regio Lateralis)
- f- Umbikal bölge (Regio umbilicalis)
- g- Sağ inguinal bölge (Regio inguinalis)
- h- Sol inguinal bölge (Regio inguinalis)
- i- Hypogastrik Bölge (Regio hypogastrica-Regio pubica)

C- Karın Boşluğu Kadranları ve Bu Kadranlarda Bulunan Organlar

Karın boşluğu klinik olarak 4 kadrana ayrılır. Umblicus'tan (göbek) geçen iki dik eksen (yatay ve dikey) ile abdomen dört kadrana ayrılır. Bu kadranslar, abdomende bulunan organlara ait ağrı lokalizasyonu için önemlidir. Kadranlarda bulunan organlar Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Karın boşluğu kadransları ve bu kadranslarda bulunan organlar

Kadran	Kadranda bulunan organ ve oluşumlar
Sağ üst kadran	Sağ böbrek Karaciğer Safra kesesi Duodenum Colon ascendens Colon transversum İnce bağırsak (jejunum) üst sağ bölümü Arterler Venler Sinirler
Sol üst kadran	Pankreas Dalak Mide Sol böbrek Colon transversum Colon descendens İnce bağırsak(jejunum) sol üst bölümü Arterler Venler Sinirler
Sağ alt kadran	Caecum (kör barsak-kalın barsakların başlangıcı) Appendix (caecum'un alt tarafında yer alır) Colon ascendens İnce bağırsak sağ alt bölümü Arterler Venler Sinirler
Sol alt kadran	Colon transversum Colon descendens Colon sigmoideum İnce bağırsak sol alt bölümü Arterler Venler Sinirler

D- Anatomik Yönler ve Taraflar

İnsan vücudunun yönleri:

- Superior: Vücudun üst tarafına denir.
- Inferior: Vücudun alt tarafına denir.
- Anterior: Vücudun ön tarafı için kullanılan kelimedir.
- Posterior: Vücudun arka tarafı için kullanılan kelimedir.

Taraflar:

Dexter: Vücutta bulunan çift oluşumlardan sağ tarafta yer alan için kullanılan terimdir.

Sinister: Vücutta bulunan çift oluşumlardan sol tarafta yer alan için kullanılan terimdir.

Proksimalis: Bir organın vücuda yakın bölümü için kullanılan terimdir

Örnek

- Humerus'un extremitas prximalis ucu

Distalis: Bir organın vücuda uzak bölümü için kullanılan terimdir

Örnek

- Humerus'un extremitas distalis ucu

E- Vücutun Ön Tarafında Bulunan Anatomik Eksenler

İnsan vücudunda tanımlanmış birçok eksen bulunmaktadır. Bu eksenlerden bir kısmı vücudun ön tarafından geçer. Bu eksenler:

a-Linea mediana anterior: Vücutun ön tarafından geçen ve vücudu iki eşit bölüme ayıran eksendir.

b-Linea medioclavicularis: Clavicula kemiğinin ortasından geçen vertical eksendir.

c-Linea axillaris anterior: Koltuk altı çukuru kavsinin (plica axillaris) ön tarafından geçen vertical eksene denir.

d-Linea mamillaris: Anatomik pozisyonda bulunan bir şahsın ön tarafında ve meme bölgesi orta bölümünden geçen vertical eksene denir. Bu eksen aynı zamanda linea medioclavicularis olarak da bilinir.

e-Linea sternalis: Anatomik pozisyonda bulunan bir şahsa ait sternum'un lateral kenarından geçen vertical eksene verilen addır.

f-Linea parasternalis: Linea sternalis ve linea medioclavicularis arasındaki mesafenin orta noktasından geçen vertical eksene denir.

F- Anatomide Kullanılan Kısaltmalar

Sağlık alanında kelimelerin bazılarında kısaltmalar kullanılır. Evrensel olarak kullanılan bu kısaltmaları sağlık alanı çalışanları bilir ve yazışmalarda kullanırlar.

Anatomi'de sık olarak kullanılan kısaltmalar Tablo 2.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Anatomide kullanılan kısaltmalar ve anlamları

Kısaltma şekli	Kısaltılan isim	Türkçe karşılığı
A.	Arteria	Kanı kalpten dokuya götüren damar
Aa.	Arterler	Kanı kalpten dokuya götüren damarlar
Ant.	Anterior	Ön
C.	Cervical	Boyun
Fac.	Facies	Yüzey
Post.	Posterior	Arka
Inf.	Inferior	Alt
L.	Lumbal	Bel
Sup.	Superior	Üst
S.	Sacral	Columna vertebralis'in bir bölümü
Lig.	Ligamentum	Bağ
Ligg.	Ligamenta	Bağlar
M.	Musculus	Kas
Mm.	Musculi	Kaslar
N.	Nervus	Sinir
Nn.	Nervi	Sinirler
R.	Ramus	Dal (Örnek: Arterden ayrılan küçük arterler)
Rr.	Rami	Dallar
Th.	Thoracal	Columna vertebralis'in bir bölümü
Tr.	Truncus	Kütük
V.	Vena	Kanı dokudan kalbe getiren damar
Vv.	Venae	Kanı dokudan kalbe getiren damarlar
Art.	Articulasyo	Eklem

G- Hareketlerle İlgili Terimlerin Yazılışı, Telaffuzu ve Anlamları

Anatomik kelimelerin yazılışı, özellikle telaffuzu son derece önemlidir. Sağlık alanında çalışanların birbirlerini anlamaları ancak telaffuzun doğru yapılması ile sağlanacağı bir gerçektir. Kelimelerin manalarının bilinmesi ise ezberlenmeye büyük katkı sağlayacağı bir gerçektir.

Tablo 2.3. Hareketlerle ilgili terimlerin yazılışı, telaffuzu ve anlamları

Kelimenin yazılışı	Telaffuzu	Anlamı(Örnek)
Abductio	Abduksyo	Gövdeden uzaklaşma
Adductio	Adduksyo	Gövdeye yaklaşma
Rotatio externa	Rotasyo eksterna	Ekstremitenin dışa dönmesi
Rotatio interna	Rotasyo interna	Ekstremitenin içe dönmesi
Circumductio	Sirkumduksiyo	Ekstremitenin 360 derece dönmesi
Flexio	Fleksiyo	Ekstremitenin öne doğru hareketi
Extentio	Ekstensiyo	Üst ekstremitenin arkaya doğru hareketi
Pronatio	Pronasyo	Üst ekstremitenin içe doğru dönmesi
Supinatio	Supinasyo	Ekstremitenin dışa doğru dönmesi
Opositio	Opozisyo	Başparmağın küçük parmak ile birleşmesi
Repositio	Repozisyo	Başparmak ve küçük parmağın anatomik pozisyonu
İvertio	İversiyö	Ayak tabanı(plantar bölge) bölgesinin içe dönmesi
Evertio	Eversiyö	Ayak tabanının dışa dönme hareketi

Değerlendirme sorularını sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan "bölüm sonu testi" bölümünde etkileşimli olarak cevaplayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi göbek bölgesini ifade eder?
 - a) Thoracalis
 - b) Cervicalis
 - c) Umblicus
 - d) Lumbalis
 - e) Sacralis
2. "Femur" ifadesi hangi bölgeyi tanımlar?
 - a) Bacak
 - b) Kol
 - c) Ön kol
 - d) El
 - e) Uyluk
3. Aşağıdakilerden hangisi karın boşluğu bölgelerinden değildir?
 - a) Gluteal bölge
 - b) Umblikal bölge
 - c) Epigastrik bölge
 - d) Hipogastrik bölge
 - e) Sağ inguinal bölge
4. "Anterior" sözcüğünün Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Arka taraf
 - b) Ön taraf
 - c) Üst taraf
 - d) Alt taraf
 - e) Sol taraf
5. Aşağıdakilerden hangisi vücuttan uzakta olan anlamına gelir?
 - a) Anterior
 - b) Proximalis
 - c) Distalis
 - d) Posterior
 - e) Sinister
6. Aşağıdaki terimlerden hangisi "ekstremitenin 360 derece dönmesi" anlamına gelir?
 - a) Circumductio
 - b) Rotatio externa
 - c) Rotatio interna
 - d) Extentio
 - e) Supinatio

7. Anatomik pozisyonda bulunan bir şahsın ön tarafında ve gövdenin tam ortasından geçen vertikal eksene ne ad verilir?
- Linea mamillaris
 - Linea axillaris anterior
 - Linea mediana anterior
 - Linea sternalis
 - Linea medioclavicularis
8. "Arterler" teriminin kısaltma şekli aşağıdakilerden hangisidir?
- Art.
 - Aa.
 - A.
 - Ant.
 - Al.
9. Anatomik olarak karın boşluğu kaç bölgeye ayrılmıştır?
- 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
10. Sağ üst kadranda aşağıdaki organlardan hangisi bulunur?
- Dalak
 - Pankreas
 - Mesane
 - Colon descendens
 - Karaciğer

Cevap Anahtarı

1. C, 2.E, 3.A, 4.B, 5.C, 6.A, 7.C, 8.B, 9.D, 10.E

YARARLANILAN VE BAŞVURULABİLECEK DİĞER KAYNAKLAR

- Akkin, S. M. ve Toprak, M. (1993). Genel Anatomi Terminolojisi ve Kullanım Özellikleri, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi.
- Anatomy, TV-Anatomy-Study Guides Anatomical Language.
- Arıncı, K. ve Elhan, A. (1983). Anatomi Terimleri (Nomina Anatomica), Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları.
- Arıncı, K. ve Elhan, A. (1997). Anatomi, 2. Baskı, Ankara: Güneş Kitapevi.
- Artukoğlu, M.A. (1997). Tıbbi Terminoloji, 1. Cilt, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksekokulu Yayınları.
- Artukoğlu, M. A., Kaplan, A. ve Yılmaz, A. (2002). Tıbbi Dokümantasyon, Ankara: Türksev Yayıncılık.
- Arslantaş, D. ve Ark. (2012). Tıbbi Terminoloji, 1. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları (Açıköğretim Fakültesi Yayınları).
- Balci, A. E. (2001). Tıbbi Dokümantasyon ve Tıbbi Arşivler, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yayınları.
- Cankur, Ş. ve Kanbir, O. (2010). Spor Anatomisi, 1. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.
- Dorland, W. A. (1988). Dorland's Illustrated, Medical Dictionary, 27th Edition, Philadelphia and London: W. B. Saunders Company.
- Dere, F. (2000). Anatomi Atlası ve Ders Kitabı, 5. Baskı, Adana: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Drake, R. L., Vogl, A. W., Mitchell, A. W. M., Tibbitts, R. M. ve Richardson P. E., (Çeviri Editörleri: İlgi, S., Yıldırım, M.). (2009). Gray's Anatomi Atlası. Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri.
- Ekinci, S. ve Hatipoğlu, H. G. (2005). Yüksekokullar Tıbbi Terminoloji Ders Kitabı, 1. Baskı, Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Eroğlu, F. ve Polat, M. (2009). Tıbbi Terminoloji, 1. Baskı, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Kavukçu, S. (1998). Tıbbi Terminoloji, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Kocatürk, U. (1994). Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü, 6. Basım, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Kuyucu, Y. (1988). Tıp Terimlerinin Oluşması İle İlgili Genel Bilgiler ve Fonksiyonel Anatomi Terimleri Sözlüğü, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2008). Büro Yönetimi ve Sekreterlik. Tıbbi Terminoloji (Tedavi Hizmetleri), Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].

- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. İnsan Anatomisine İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. Hareket ve Sinir Sistemi ile Psikiyatrik Hastalıklara İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. Solunum Ve Sindirim Sistemine İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. Kardiyovasküler Sistem İle Kan Ve Kan Yapıcı Organlara İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. Üriner, Genital ve Endokrin Sisteme İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2011). Sağlık Hizmetleri Sekreterliği. Göz, Kulak-burun-boğaz ve Deriye İlişkin Tıbbi Terimler, Ankara. <http://mepeg.meb.gov.tr> [Erişim tarihi: 01.01.2013].
- Mesut, R. (2011). Tıbbi Latince, 2. Baskı, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.
- Mesut, R. (2011). Tıbbi Terminoloji, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.
- Moore, K. L. (2006). Clinically oriented anatomy, 5th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Öztürk, L., Aktan, Z. A. ve Varol, T. (1997). İşlevsel Anatomi, 1. baskı, İzmir: Saray Tıp Kitabevleri.
- Pabst, R. ve Putz, R. (Çevirenler: Elhan, A., Karahan, S. T.). (2006). Sobotta İnsan Anatomisi Atlası (Baş, Boyun, Üst Ekstremité) 1. Cilt, 22. Baskı, Almanya. Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.
- Pabst, R. ve Putz, R. (Çevirenler: Elhan, A. ve Karahan, S. T.). (2006). Sobotta İnsan Anatomisi Atlası (Gövde, Organlar, Alt Ekstremité) 2. Cilt, 22. Baskı, Almanya. Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.

- Saladin, K. S. (2004). *Anatomy and Pysiology: The unity of form and function*, 3rd, New-York: McGraw-Hill.
- Sancak, B. ve Cumhuri, M. (2008). *Fonksiyonel Anatomi (Baş-Boyun ve İç Organlar)*, 4. Basım, Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Snell, R. S. (1995). *Clinical Anatomy, Fifth edition*. New York: Little, Brown and Company.
- Standring, S. (2008). *Gray's Anatomy, The Anatomical Basis of Clinical Practice*, 40th Edition, Spain: Churchill Livingstone Elsevier
- Taner, D. (2000). *Fonksiyonel Anatomi*, 2. Basım, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Taner, D. (2008). *Fonksiyonel Nöroanatomi*, 7. Basım, Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Tengilimoğlu, D. ve Çitak, N. (2003). *Yönetici ve Tıp Sekreterliği*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Terminologia Anatomica (1998). *International Anatomical Terminology*. FCAT (Federative Commitee on Anatomical Terminology). George Thieme Verlag, Germany.
- Toprak, M. ve Akkın, S. M. (1998). *Anatomi Ders Kitabı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları.
- Uçmaz, R. (2002). *Tıbbi Dokümantasyon II (Tıbbi –Arşivcilik)*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.